

5.6. A HELYI MUNKAERŐ-ÁRAMLÁSI HÁLÓZATOK ROBUSZTUSSÁGA*

MAGYAR GERGELY, OZORÓCZY ÁKOS, TÓTH GERGŐ & ELEKES ZOLTÁN

Bevezetés

Időről időre minden helyi gazdaság keresztülmegy válságos időszakokon és gazdasági hanyatláson. Egyes térségek azonban sikeresebben birkóznak meg az ilyen időszakokkal. Ez pedig hatással van a hosszú távú helyi növekedésre, mivel egy válságos időszaktól való kilábalás sikeressége befolyásolja a későbbi sokkokkal szembeni ellenálló képességet (*Simmie–Martin*, 2010). A gazdasági válságokból való kilábalás jellemzően évekig tart – az országok medián helyreállási ideje több mint hat év (*Reinhart–Rogoff*, 2014). Az Európai Unióban például a 2008. évi gazdasági válságot követő helyreállítás lassú volt, és feltűnően egyenlőtlen az európai régiók között (*Dijkstra és szerzőtársai*, 2015). Jelentős tudományos és szakpolitikai érdeklődés mellett azonban továbbra is nyitott kérdés, hogy egyes térségek miért ellenállóbbak másoknál a gazdasági kihívásokkal szemben.

Ezt a regionális gazdasági rugalmasságot (*Tóth*, 2012) úgy értelmezhetjük, mint a helyi gazdaságok azon tulajdonságát, hogy képesek egyrészt rövid távon ellenállni a gazdasági sokkoknak, másrészt hosszú távon időről időre új növekedési pályákat kialakítani (*Martin*, 2012, *Boschma*, 2015). A regionális rugalmasságot befolyásoló tényezők között kiemelt a helyi gazdaság ágazati struktúrájának szerepe. A specializált helyi gazdaságok például érzékenyebbek a kulcságazataikat érintő sokkokkal szemben, míg egy változatos

ágazati struktúra növeli az ellenálló képességet (*Martin–Sunley*, 2020). Az egyes iparágak azonban nem elszigetelten működnek, hanem egymáshoz többé vagy kevésbé kapcsolódva, például beszállítói vagy munkaerő-áramlási hálózatokon keresztül. Éppen ezért nem feltétlenül az iparági specializáció vagy változatosság a lényeges, hanem a helyi iparágak kapcsolódó változatossága, azaz hogy a változatos helyi iparágak mennyiben támaszkodnak például hasonló termelési technológiára vagy munkavállalói képességekre (*Frenken és szerzőtársai*, 2007).

A rugalmasnak tekinthető térségekben a helyi foglalkoztatás stabil, jellemző, hogy válságot követően képesek visszatérni a hosszú távú növekedési pályára (*Martin*, 2012). Ennek fontos mechanizmusa a munkaerő mobilitása az egyes gazdasági tevékenységek között. A helyi munkaerőpiacokon zajló mobilitás nem csupán a munkavállalók elhelyezkedését segíti, hanem a tudás, különösen a rejtett (*tacit*) tudás terjedését is elősegíti (*Csáfordi és szerzőtársai*, 2020). A munkaerő-áramlás azonban jellemzően nem véletlenszerű: a munkavállalók inkább olyan tevékenységek között mobilak, amelyekben tovább használhatják felhalmozott emberi tőkéjüket és képességeiket (*Neffke és szerzőtársai*, 2017). A gazdasági tevékenységek egymáshoz viszonyított szakértelmi közelsége pedig lényeges a rugalmasság szempontjából: ha a munkavállalók olyan iparágak között mozognak, amelyek hasonló készségeket igényelnek, a vállalatok inkább képesek hasznosítani az átáramló munkaerőt (*Boschma és szerzőtársai*, 2009).

A helyi gazdaság felfogható specializált termelési egységek hálózataként, amelyek nagyban támaszkodnak a termelési értékláncokba épülő technológiákra, képességekre és rejtett tudásra (*Boschma–Martin*, 2010). Annak ellenére azonban, hogy a termeléssel összefüggő hálózatok szerkezete és a makroszintű gaz-

* Az alfejezet az OTKA FK 143064 (Térségek beszállítói hálózatainak szerkezete és ellenálló képessége) és az NKFI STARTING 150431 (Egészség és társadalmi hálózatok) projektek keretében készült. A tanulmányban felhasznált kapcsolt államigazgatási adatgyűjtemény a NEAK, MÁK, NAV, ITM és OH adattulajdonosok és jogutódjai tulajdonát képezi. A használt adatokat a ELTE KRTK Adatbankja dolgozta fel. A jelen írás a Központi Statisztikai Hivatal NAV Teljes vállalati mérlegállomány és Gazdasági Szervezetek Regisztere (GSZR) adatállományai felhasználásával készült. Az ebben foglalt számítások és az azokból levont következtetések kizárólag a Magyar Gergely, Ozoróczy Ákos, Tóth Gergő és Elekes Zoltán mint szerzők szellemi termékei.

dasági ingadozások között kapcsolat van (*Acemoglu és szerzőtársai*, 2012), keveset tudunk a helyi hálózatok szerkezetének és a helyi gazdaság rugalmasságának összefüggéséről (*Boschma*, 2015). Az iparágak közötti munkaerő-áramlási kapcsolatok pedig moduláris mintázatot mutatnak, azaz a munkavállalók hasonló szakértelmi körre épülő tevékenységek klasztereiben mozognak inkább (*O’Clery–Kinsella*, 2022). Éppen ezért válság idején ezeknek a szakértelmi klasztereknek a kiterjedése a helyi munkaerőpiacon befolyásolja a munkájukat elvesztők újra elhelyezkedési lehetőségeit. Svédország helyi munkaerőpiacai közül például azok voltak foglalkoztatási rátájukban ellenállóbbak a 2008. évi válság során, amelyek munkaerő-áramlási hálózatai kevésbé voltak széttagoltak (*Elekes és szerzőtársai*, 2024).

Ehhez a kutatási irányhoz kapcsolódva a jelen alfejezet célja, hogy hálózattudományi eszközökre építve feltérképezze az iparágak közötti munkaerő-áramlási hálózatok szerkezeti robusztusságát a hazai kistérségekben.

Adatok és módszerek

A munkaerő-áramlási hálózatok felépítéséhez a ELTE KRTK Adatbankjában elérhető kapcsolt államigazgatási paneladatbázist, az Admin3-at használtuk, amelyben a munkavállalók 50 százalékos mintája szerepel munkahelyeikkel együtt, havi bontásban. Ehhez a kettős könyvvitelt végző, Magyarország területén működő vállalatok mérlegadatait tartalmazó adatbázist kapcsoltuk, amelyből kiderül a vállalatok székhelye, illetve főtevékenységük TEÁOR-kódja. A munkavállalók vállalatok közötti munkahelyváltását éves szintre, három számjegyű TEÁOR-kódú iparágakra és kistérségekre aggregáltuk. Ebből a körből egyrészt kizártuk az egyazon iparág–régió kombináción belüli munkaerőmozgásokat. Másrészt, Budapestet a mérete miatt fellépő potenciális torzító hatása miatt kizártuk az elemzésből. Végül ugyancsak kizártuk azokat a kistérségeket, amelyekben az iparágak közötti munkaerő-áramlás rendkívül alacsony volt, ezért a rájuk vonatkozó hálózatokon végzett elemzés nem lett volna megbízható.

A végső kistérségi mintánkba így 139 kistérség került. Az így kapott évenkénti, kistérségenkénti és iparágak közötti tranzíciós mátrixok 2015 és 2017 közötti időszakra mutatják a munkaerő-áramlás intenzitását. A hazai kistérségek munkaerő-áramlási hálózatainak azonosításához azokat az iparágak közötti munkaerő-áramlásokat vettük figyelembe, amelyek helyben valósulnak meg. A munkaerő-áramlások intenzitásának meghatározásához *Neffke és szerzőtársai* (2017) által javasolt eljárást alkalmaztuk, azzal a különbséggel, hogy minden kistérségre külön munkaerő-áramlási hálózatot figyeltünk meg. Egy kistérségi hálózat egy élének erőssége (SR_{ij}) attól függ, hogy két iparág (i és j) között megfigyelt helyi munkaerőmozgás (F_{ij}) hogyan viszonyul ahhoz az értékhez, amit véletlenszerű eloszlás esetén várnánk:

$$SR_{ij} = \frac{F_{ij}}{(F_i F_j)/F_{..}}$$

Itt F_i az i -edik iparágban kilépő összes munkavállaló száma, F_j a j -edik iparágba belépők száma, $F_{..}$ pedig az összes munkaerőmozgás a kistérséghez kapcsolódóan. Ez az arány azt mutatja meg, hogy két iparág között milyen mértékben figyelhető meg a vártnál intenzívebb kapcsolat, és így mennyire tekinthetők egymáshoz szakértelmi értelemben hasonlóknak. A szakértelmi közelség feltételezése mögött az áll, hogy a munkavállalók olyan iparágak között váltanak inkább munkát, amelyek hasonló képességekre és szakértelmre támaszkodnak (*Neffke és szerzőtársai*, 2017, *Csáfordi és szerzőtársai*, 2019). A mutató egynél nagyobb értéke jelzi az adott iparágpár közötti szignifikáns munkaerő-áramlást. Követve a szakirodalmat (például *Neffke és szerzőtársai*, 2017, *O’Clery–Kinsella*, 2022, *Elekes és szerzőtársai*, 2024), először SR_{ij} és SR_{ji} átlagát vettük, ennek megfelelően a i -edik és a j -edik iparág közötti kapcsolaterősséget irányítatlannak tekintjük. Az élsúlyok eloszlása erősen jobbra ferde, vagyis a legtöbb iparágpár csak gyenge kapcsolatban áll, míg néhány között erős a kapcsolat, ezért a mutatókat -1 és $+1$ közötti intervallumra normál-

tuk, ahol a 0 feletti értékek jelentik a véletlennél többször megvalósuló mobilitást. Végül azokat az éleket tartottuk meg, amelyek súlya nagyobb nullánál, vagyis intenzívebbek a várakozásnál. Mindezek után egy kistérséghez kötődő munkaerő-áramlások hálózatában az iparágakat olyan élek kötik össze, amelyek a térségre jellemző és szignifikáns munkaerő-átrendeződésekről árulkodnak.

A következő lépésben azt mérjük meg, hogy mennyire érzékeny egy-egy kistérségi hálózat az iparágai kiesésére. Mivel a munkavállalók nagyrészt a munkaerő-áramlási hálózatok jól körülhatárolható klasztereiben mozognak (*O'Clery–Kinsella, 2022*), egy olyan helyi munkaerő-áramlási hálózat, amely már néhány iparág kiesésével elszigetelt alhálózatokra bomlik, kevesebb lehetőséget hordoz a munkavállalók számára a képességeiknek és szakértelmüknek megfelelő mobilitásra válság idején. A helyi hálózatok e tulajdonságát a hálózati robusztusság hálózattudományban dokumentált jellemzőjével ragadjuk meg (*Barabási, 2016*). *Zitnik és szerzőtársai (2019)* mérési módszerét követve Shannon-entrópia segítségével mérjük a helyi iparaghálóban az iparágak izolált, egymáshoz nem kapcsolódó komponenseken (iparágcsoportokon) való eloszlását. A helyi hálóból fokozatosan az iparágak egyre nagyobb részét eltávolítva, megfigyeljük az entrópia változását. Azt a hálózatot tekinthetjük robusztusabbnak, amelyben az entrópia az iparágak kapcsolatainak eltávolítása során lassabban növekszik.

Formálisan, tekintsük a G_i hálózatot, amely egy adott régió i -edik iparágaiból és az iparágak közötti szignifikáns munkaerő-áramlásokból épül fel. Jelöljük f -fel az iparágak (csúcsok) eltávolításának arányát, amely 0 és 1 között változik: $f = 0$ a kezdeti állapotot, míg $f = 1$ a teljesen széttörédezett hálózatot jelenti. Egy adott arányú kiesés után a hálózat több, különböző méretű komponensre bomlik, amelyekben egymáshoz kapcsolódó iparágak vannak, a komponensek viszont egymástól elszigeteltek. A Shannon-entrópia mutatót az alábbiak szerint számítjuk ki:

$$S(G_i) = (-\sum_{k=1}^K p_k \log p_k) / \log N,$$

ahol K az izolált komponensek száma adott f hi-
barátja esetén, p_k az adott C_k komponenshez tartozó iparágak aránya. Annak érdekében, hogy a különböző méretű iparági portfólióval rendelkező kistérségek összehasonlíthatók legyenek, az entrópiaindexet normalizáltuk az adott hálózatban jelenlevő iparág régiók számának (N) logaritmusával. A hálózatok robusztusságát a teljes töredezettségi görbe alapján mérjük, azaz kiszámítjuk az entrópiaérték görbéje alatti területet, majd ezt kivonjuk 1-ből:

$$\Omega(G_i) = 1 - \int_0^1 S(G_i) df$$

A robusztussági index 0 és 1 közötti értéket vehet fel, ahol a magasabb érték robusztusabb hálózati struktúrát jelent.

Egy hálózat robusztussága függ attól, hogy a csomópontokat milyen módon távolítják el (*Albert–Barabási, 2002*). Azok a hálózatok, amelyek csomópontjai között a kapcsolatok eloszlása egyenlőtlenebb, azaz kevés csomópont rendelkezik sok kapcsolattal, míg sok csomópontnak csak kevés kapcsolata van, általában nagyon robusztusak a véletlenszerű zavarokkal szemben. Ez azért van, mert az ilyen hálózatokban csak kevés olyan csomópont van, amely kritikus a hálózat összekapcsoltsága szempontjából. Ugyanakkor az ilyen hálózatok nagyon érzékenyek ezeknek a csomópontoknak a kiesésére. Esetünkben ez azt jelenti, hogy a gazdasági tevékenységek szempontjából specializáltabb régiók munkaerő-áramlási hálózatai robusztusabbak egy véletlenszerű tevékenységet érintő válsággal szemben, de nagyon sebezhetők lennének egy olyan válsággal szemben, amely a központi tevékenységüket érinti. Ezek alapján kétféle típusú iparág-eltávolítási módszert alkalmaztunk a kistérségi munkaerő-áramlási hálózatokon: az iparágak véletlenszerű eltávolítását, illetve fokszám alapján a legnagyobbtól a legkisebb felé haladó módon. A véletlenszerű kiesés esetében minden régióra 400 külön futtatást átlagát vettük a robusztussági érték meghatározásához. A kétféle iparágeltávolítási eljárás alapján kapott robusztusságértékek a hálózati struktúra

szempontjából szélsőséges megközelítéseket képviselnek, nem szimulálják egy konkrét válság terjedését. A vizsgált kistérségek hálózatainak robusztussága valós válságokkal szemben vélhetően e két szélsőséges eset közé esnek.

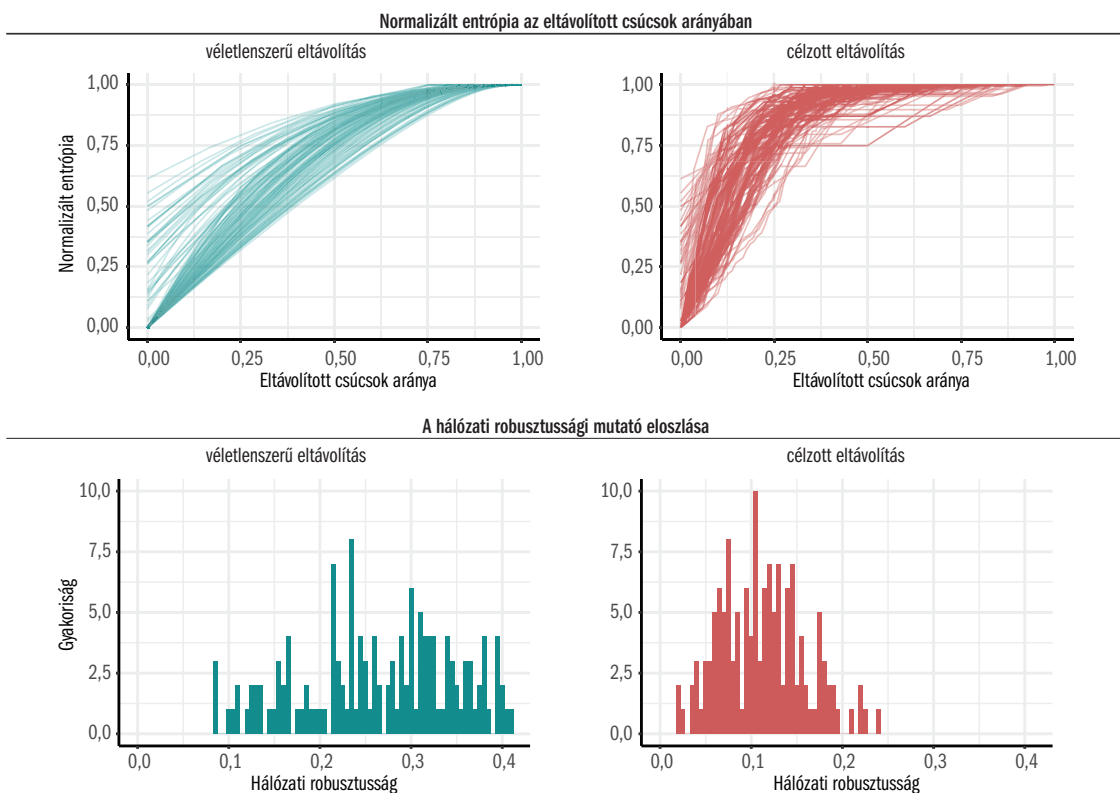
A kistérségi munkaerő-áramlási hálózatok robusztussága

Az 5.6.1. ábra a hálózati robusztusságot jellemzi a kéttípusú iparág-eltávolítási stratégia alapján. A véletlenszerű eltávolítással szemben a kistérségi munkaerő-áramlási hálózatok ellenállóbbnak bizonyultak, mint a célzott eltávolítással szemben. A véletlen eltávolítás esetében kevésbé szóródtak a robusztussági értékek, célzott eltávolítás esetén azonban egyes kistérségek hálózatai szinte azonnal elszigetelt kompo-

nensekre esnek szét. Esetükben néhány iparág a helyi gazdaság központi foglalkoztatója, így ezeknek az iparágaknak az eltávolítására különösen érzékenyek. Vagyis azt találjuk, hogy a specializált helyi munkaerőpiacok hálózatai fokozottan érzékenyek a kulcsparágaikat érintő sokkokra. Jellemző, hogy célzott eltávolítás esetén a helyi iparágak 25 százalékának eltávolítása mellett már erősen széttöredezett a legtöbb kistérségi hálózat.

Az 5.6.2. ábra a munkaerő-áramlási hálózatok robusztusságának térbeli eloszlását mutatja, az 5.6.1. táblázat pedig a leginkább és legkevésbé robusztus hálózattal rendelkező térségeket listázza. Egyrészt, megfigyelhető, hogy a leginkább robusztus munkaerő-áramlási hálózattal jellemezhető kistérségek a megyeszékhelyek, sűrűbb hálózatokkal és változa-

5.6.1. ábra: A kistérségi munkaerő-áramlási hálózatok robusztussága

Forrás: Saját számítás, az ELTE KRTK Adatbankja által biztosított adatok alapján.

tosabb iparág-portfólióval, így ellenállóbbak a külföldi gazdasági sokkoknak is. Különösen igaz ez az iparágak véletlenszerű zavaraira. Másrészt, az egyes térségek hálózatai nem feltétlenül azonos mértékben robusztusak a kétféle iparág-eltávolítási stratégiára. A Győri kistérség például kifejezetten robusztus a véletlen iparági sokkokkal szemben, míg a legtöbb kapcsolattal rendelkező iparágai eltávolítására érzékeny. Az Esztergomi, Kecskeméti vagy a Szegedi kistérség viszont olyan nagyvárosi térségek, amelyek mindkét fajta sokkra robusztus munkaerő-áramlási hálózattal rendelkeznek.

Az, hogy az nagyobb helyi gazdaságok munkaerő-áramlási hálózatai robusztusabbak, összecseng azzal, amit *Elekes és szerzőtársai* (2024) Svédország helyi munkaerőpiacai esetében talált. Megjegyezzük azonban, hogy a robusztusság kiszámításakor használt, helyi iparágak számával való normalizálás miatt ez nem egyszerűen abból fakad, hogy a nagyobb térségekben több iparág található hálózatai robusztusabbak. Az is lényeges, hogy a helyi munkaerő-áramlási szerkezet az azonos nagyságú térségek esetében is különbözik, vagyis a hálózat strukturális jellemzőjéről beszélünk. Ezt szemlélteti a 5.6.3. ábra. A kistérségi népesség növekedésével növekszik mind a véletlenszerű, mind a célzott eltávolításra vonatkozó robusztusság, ugyanakkor jelentős a szórás az azo-

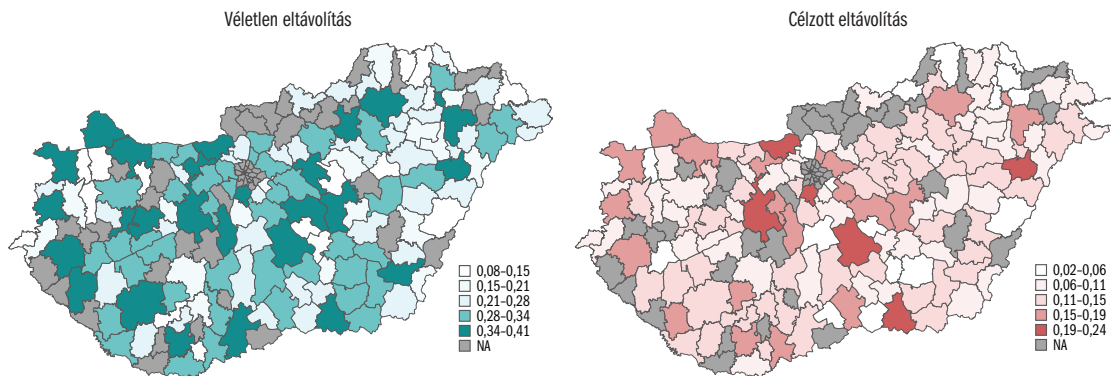
nos népességi kategóriába tartozó kistérségek között. Vagyis, az hasonló kiterjedésű helyi gazdaságokban is eltérő szerkezetű megoldások formálódnak az iparágak közötti munkaerő koordinációjával kapcsolatban.

5.6.1. táblázat: A legalacsonyabb és legmagasabb kombinált robusztussági mutatókkal rendelkező kistérségek

Sorrend	Kistérség	Robusztusság (véletlenszerű eltávolítás)	Kistérség	Robusztusság (célzott eltávolítás)
1.	Debreceni	0,410	Debreceni	0,239
2.	Győri	0,404	Szigetszentmiklósi	0,227
3.	Székesfehérvári	0,399	Székesfehérvári	0,221
4.	Szegedi	0,399	Szegedi	0,220
5.	Miskolci	0,397	Kecskeméti	0,208
6.	Pécsi	0,397	Esztergomi	0,197
7.	Kecskeméti	0,396	Ceglédi	0,190
8.	Nyíregyházi	0,393	Dombóvári	0,188
9.	Tatabányai	0,384	Zalaegerszegi	0,187
10.	Soproni	0,381	Nyíregyházi	0,186
130.	Nagykőrösi	0,127	Berettyóújfalui	0,051
131.	Berettyóújfalui	0,126	Fehérgyarmati	0,043
132.	Tiszaújvárosi	0,122	Szentendrei	0,042
133.	Kapuvári	0,111	Mórahalmai	0,042
134.	Vásárosnaményi	0,109	Ibrányi	0,042
135.	Gönci	0,106	Csongrádi	0,034
136.	Bólyi	0,102	Kapuvári	0,034
137.	Tiszaújvárosi	0,087	Tokaji	0,025
138.	Jászpatói	0,084	Jánoshalmi	0,021
139.	Hegyházi	0,083	Edelényi	0,018

Forrás: Saját számítás, az ELTE KRTK Adatbankja által biztosított adatok alapján.

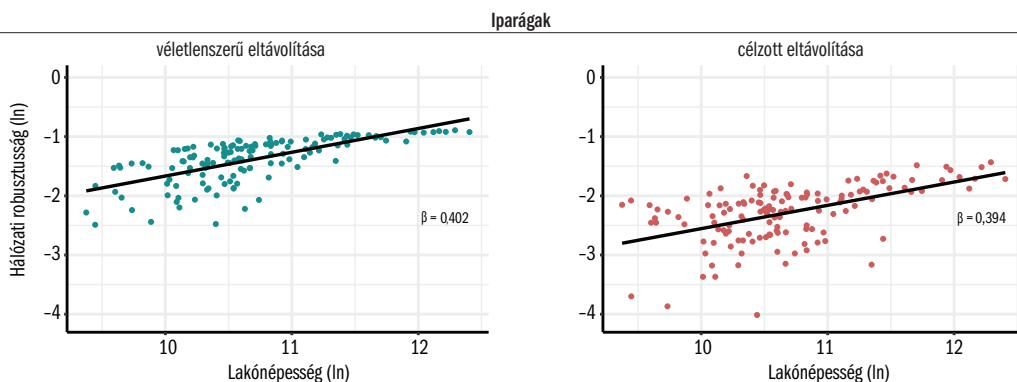
5.6.2. ábra: A hálózati robusztussági mutató területi eloszlása kistérségi szinten

Forrás: Saját számítás, az ELTE KRTK Adatbankja által biztosított adatok alapján.

5.6.3. ábra: Hálózati robusztusság és kistérségi népesség összefüggése

Forrás: Saját számítás, az ELTE KRTK Adatbankja által biztosított adatok alapján.

Végül, arra is kíváncsiak vagyunk, hogy a miként skálázódik a munkaerő-áramlási hálózatok robusztussága a népesség növekedésével. A városi skálázódás irodalma arra mutat rá, hogy például a termelés, a bérek vagy az innováció esetében a népesség növekvő hozadéka érvényesül, míg például az infrastruktúrához köthető jellemzők esetében a városméret csökkenő hozadéka jellemző a méretgazdaságosság miatt (*Bettencourt és szerzőtársai*, 2007). Az 5.6.3. ábra alapján a hálózati robusztusság mind az iparágak célzott, mind a véletlenszerű eltávolítása esetében szublineárisan skálázódik (az illesztett trendek meredeksége egynél kisebb), vagyis a népességnövekedés csökkenő hozadéka érvényesül a munkaerő-áramlási hálózatok ellenálló képességére vonatkozóan. Ez arra szolgáltat közvetett bizonyítékot, hogy egy térségi gazdaság mérete önmagában nem garantálja a különböző gazdasági válságokkal és sokkokkal szembeni ellenálló képességet.

Összességében eredményeink illeszkednek a regionális gazdasági rugalmasság hálózati tényezőinek megismerésére irányuló szakirodalmi törekvésekhez, és továbbviszik azokat. Figyelembe véve, hogy a munkaerő iparágak közötti reallokációjának képessége előfeltétele a gazdasági szerkezet átalakulására és a gazdasági visszaesésekre adott sikeres térségi reakcióknak, eredményeink a helyi munkaerő-áramlási hálózatok szerkezetének fontosságát hangsúlyozzák. Szakpolitikai szempontból lényeges e struktúrák feltérképezése nemcsak az egyes helyi iparágak, hanem a közöttük lévő munkaerő-kapcsolatok tekintetében is. Mivel a munkaerő áramlását erősen befolyásolja a munkavállalók képességeinek és szakértelmének átvitethetősége, ezeknek a helyi hálózatoknak a pontos ismerete segítséget nyújthat az átképzési programok helyi szükségletekre szabásában és célzásában.

Hivatkozások

- ACEMOGLU, D.–CARVALHO, V. M.–OZDAGLAR, A.–TAHBAZ-SALEHI, A. (2012): [The network origins of aggregate fluctuations](#). *Econometrica*, Vol. 80. No. 5. 1977–2016. o.
- ALBERT RÉKA–BARABÁSI ALBERT-LÁSZLÓ (2002): [Statistical mechanics of complex networks](#). *Reviews of Modern Physics*, Vol. 74. No. 1. 47.
- BARABÁSI ALBERT-LÁSZLÓ (2016): *Network Science*. Cambridge University Press.
- BETTENCOURT, L. M.–LOBO, J.–HELBING, D.–KÜHNERT, C.–WEST, G. B. (2007): [Growth, innovation, scaling, and the pace of life in cities](#). *Proceedings of the National Academy of Sciences*, Vol. 104. No. 17. 7301–7306. o.
- BOSCHMA, R. (2015): [Towards an evolutionary perspective on regional resilience](#). *Regional Studies*, Vol. 49. No. 5. 733–751. o.
- BOSCHMA, R.–ERIKSSON, R.–LINDGREN, U. (2009): [How does labour mobility affect the performance of plants? the importance of relatedness and geographical proximity](#). *Journal of Economic Geography*, Vol. 9. No. 2. 169–190.
- BOSCHMA, R.–MARTIN, R. (2010): [The Handbook of Evolutionary Economic Geography](#). Edward Elgar.
- CSÁFORDI ZSOLT–ELEKES ZOLTÁN–KISS KÁROLY MIKLÓS–LENGYEL BALÁZS–LÖRINCZ LÁSZLÓ (2019): [Az iparágak közti hasonlóság mérésének hálózati módszerei és relevanciájuk a gazdaságfejlesztésben](#). *Közgazdasági Szemle*, 66. évf. 1. sz. 22–52. o.
- CSÁFORDI ZSOLT–LÖRINCZ LÁSZLÓ–LENGYEL BALÁZS–KISS KÁROLY MIKLÓS (2020): [Productivity spillovers through labor flows: Productivity gap, multinational experience and industry relatedness](#). *The Journal of Technology Transfer*, Vol. 45. No. 1. 86–121. o.
- DIJKSTRA, L.–GARCILAZO, E.–MCCANN, P. (2015): [The effects of the global financial crisis on European regions and cities](#). *Journal of Economic Geography*, Vol. 15. No. 5. 935–949. o.
- ELEKES ZOLTÁN–TÓTH GERGŐ–ERIKSSON, R. (2024): [Regional resilience and the network structure of inter-industry labour flows](#). *Regional Studies*, Vol. 58. No. 12. 2307–2321. o.
- FRENKEN, K.–VAN OORT, F.–VERBURG, T. (2007): [Related variety, unrelated variety and regional economic growth](#). *Regional Studies*, Vol. 41. No. 5. 685–697. o.
- MARTIN, R. (2012): [Regional economic resilience, hysteresis and recessionary shocks](#). *Journal of Economic Geography*, Vol. 12. No. 1. 1–32. o.
- MARTIN, R.–SUNLEY, P. (2020): [Regional economic resilience: Evolution and evaluation](#). Megjelent: *Bristow, G.–Healy, A.* (szerk.: *Handbook on regional economic resilience*. Edward Elgar: 10–35. o.
- NEFFKE, F. M.–OTTO, A.–WEYH, A. (2017): [Inter-industry labor flows](#). *Journal of Economic Behavior & Organization*, Vol. 142. 275–292. o.
- O’CLERY, N.–KINSELLA, S. (2022): [Modular structure in labour networks reveals skill basins](#). *Research Policy*, Vol. 51. No. 5. 104486.
- REINHART, C. M.–ROGOFF, K. S. (2014): [Recovery from financial crises: Evidence from 100 episodes](#). *American Economic Review*, Vol. 104. No. 5. 50–55. o.
- SIMMIE, J.–MARTIN, R. (2010): [The economic resilience of regions: towards an evolutionary approach](#). *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, Vol. 3. No. 1. 27–43. o.
- TÓTH BALÁZS ISTVÁN (2012): [Regionális rugalmasság – rugalmas régiók](#). *Tér és Társadalom*, 26. évf. 2. sz. 3–21. o.
- ZITNIK, M.–SOSIČ, R.–FELDMAN, M. W.–LESKOVEC, J. (2019): [Evolution of resilience in protein interactomes across the tree of life](#). *Proceedings of the National Academy of Sciences*, Vol. 116. No. 10. 4426–4433. o.